

XX əsrin ən romantik peşələrdən biri pilot peşəsi hesab edilir. Hava gəmisinin sükanı arxasına keçib iş gününü buludların üzərində keçirmək, dünyanı əngin səmalardan müşahidə etmək və daim səfərlərdə olmaqdan romantik nə ola bilər. Elə ona görə də pilot olmaq İlham Əmirov üçün də möhtəşəm bir arzu idi. Bu arzunun ünvanına çatmaq üçün tez böyümək, orta təhsilini əla qiymətlərlə başa vurub attestat almağa tələsirdi. Özünün ideal planlarını qurmuşdu və bu yolda yorulmaq bilmədən oxuyur və çalışırdı.

Çox keçmədi ki, İlham 1976–1979-cu illərdə Belarusiyanın paytaxtı Minskə Aviasiya Mühəndisliyi Məktəbini, 1980–1984-cü illərdə isə Ukraynadakı Ali Aviasiya Akademiyasını fərqlənmə diplomları ilə bitirdi. Bundan sonra pilot kimi mülki aviasiyada fəaliyyətə başladı. Mavi səmanın gözəlliklərini seyr etmək özgə bir zövq idi. Başqa bir dünyanın ləzzətini yaşadan uçuş sükanının arxasında, o özünü, sözün həqiqi mənasında, quş kimi hiss edirdi. Zaman ötdükcə ilk vaxtlar keçirdiyi həyəcədən əsər-ələmət belə qalmırdı.

–Elə ki, idarə etdiyin təyyarə havaya qalxır bütün qayğılar yoxa çıxır və uşaqlıqda maraqla dinlədiyən “Uçan xalça”nın nağılı reallığa çevrilir, – deyir İlham Əmirov pilot həyatından aldığı zövqü sözlə daha gerçək təsvir etməyə çalışır. – Qəlbində bir yüngüllük hiss edirsən, elə bil o öz-özünə, heç bir texnika olmadan uçursan...

Uçuşlara başladığı ötən əsrin səksəncinci illərində onun arzularına rəğmən qurduğu planlarda ölkəsinin həqiqi vətəndaşı kimi xalqına və millətinə xidmət etmək əsas xətt idi. Lakin Tanrı İlhamı onun özünün ağılına belə gəlməyən daha böyük bir missiya üçün hazırlayırdı. Elə bir missiya ki, xalqının və Vətəni Azərbaycanın taleyi bu missiyanın uğurla yerinə yetirilməsindən çox asılı olacaqdı.

– SSRİ dağıldandan sonra sanki romantika da bitdi. Azərbaycanda vəziyyət günü-gündən ağırlaşdı, – deyir İlham Əmirov düz 30 il əvvəl, Azərbaycanın xaos yaşadığı illərə qayıdır. – Axı biz pilotlar sakit səma aşığıyıq. Doğrudur, bəzən səmada da təbiətin şıltaqlıqları ilə qarşılaşırsan. Güclü küləklər, ildırımlar, hava

vaxtda Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışı Azərbaycanın yeganə xilas yoludur. Bunu istəməyən isə Azərbaycana dış qçıyan Ermənistan və ona himayədarlıq edən ölkələr idi.

AXC hakimiyyəti qəti qərar qəbul etdi: Heydər Əliyev Bakıya gəlməlidir. 1993-cü il iyunun 9-da Heydər Əliyevi Bakıya gətirmək üçün “Tu-134” mülki təyyarəsi Naxçıvana yola düşməli idi. Bu sadə bir reys deyildi və hər pilota da etibar edilə bilməzdi. Belə bir məqamda seçim 10 il fasiləsiz uçuş stajı olan, yüksək səviyyəli və təcrübəli pilot “Azərbaycan Hava Yolları” QSC-nin uçuş dəstəsinin komandiri İlham Əmirovun bəxtinə düşdü.

İlham bu xəbəri eşidəndə sevincin həddi-hüdudu yox idi. Çünki o zaman gənc olmasına baxmayaraq, xalq arasında dillər əzbəri olan Heydər Əliyev əfsanəsi haqqında çox eşitmiş və elə bu eşitdikləri ilə də Ulu Öndərə qəlbində sonsuz sevgi yaranmışdı. İndi isə bu böyük şəxsiyyəti od-alov içində çapalayan Azərbaycanın döyünən ürəyi Bakıya gətirəcək təyyarənin sükanı arxasında oturmaq ona – pilot İlham Əmirova həvalə edilmişdi. Anı sevincdən sonra təyyarənin Naxçıvana və geri uçuşunun Ermənistan hava məkanı üzərindən keçəcəyini biləndə son dərəcə həyəcanlanmışdı. Təyyarə uçuşa hazır-

Qırx ilə bərabər bir gün

olmayan silahlı dəstələr var idi və onlar hər an toqquşa bilərdilər. Amma Bakıdan fərqli bircə onda idi ki, Naxçıvanda Heydər Əliyevin nüfuzu və ona olan inam çox böyük idi və onun əleyhinə çıxanlar xalqın bu sevgisindən qorxurdular. Buna baxmayaraq, Bakıdakı başçılardan tapşırıq alan bəzi qüvvələr hər vaxt Heydər Əliyevin Bakıya qayıdışına mane olmağa cəhd edirdilər. Hava limanında da belələri az deyildi və əllərində silah var-gəl etməkdə, Bakıdan gələn təyyarəni və onun salonundan düşən insanları, xüsusilə pilotları zəhmli baxışlarla süzüb nəzarətdə saxlamaqda idilər.

Onlardan biri mənə yaxınlaşıb çox acıqlı-acıqlı soruşdu: “Kimi aparmağa gəlmisiniz?” Təbii ki, mən bu suala cavab vermək səlahiyyətində deyildim və əlsəydim belə dəqiq cavab verməyəcəkdim. Çox təmkinlə bildirdim ki, “kimlər təyyarəyə minsə onları da aparırıq”. Bu yerdə ürəyim dolu olsa da, son dərəcə soyuqqanlı davranmaq lazım gəldiyini və artıq nəse deməyin düzgün olmadığını başa düşürdüm...

Bir qədər sonra hava limanında canlanma yarandı. Yerli polis orqanlarının nümayəndələri lazımı mövqelərini tutdular. Yalnız bundan sonra qara rəngli “Volqa” “Qaz-24” markalı maşın birbaşa təyyarənin dayandığı yere yaxınlaşdı. İlhamın gözləri sevincdən parlamaya başladı. Amma sayıq olmaq lazım gəldiyi üçün təyyarənin ətrafını gözdən qoymur, kəməkcə pilotu da gözü ilə işarə edirdi ki, nəzarəti itirməsin. Heydər Əliyev avtomobildən düşüb onu müşayiət edən bir neçə nəfərlə “trapa” yaxınlaşdı və burada onlardan bəziləri ilə sağollaşdı təyyarəyə qalxdı. İndi artıq Xilaskar salonda yerini tutmuşdu, amma onun Bakıya qədər təhlükəsiz uçuşuna tam təminat yox idi.

İlham Əmirov təyyarəni səmaya qaldırdandan sonra hələ Bakıdan Naxçıvana uçarkən düşündüyü marşrutların hansının daha təhlükəsiz olacağını bir də təhlil etdikdən sonra, qəti qərara gəldi ki, Naxçıvan – Bakı reysinin ənənəvi marşrutu olan Ermənistan hava məkanından uçuşmaq, həmçinin Gəncənin üzərindən keçmək çox təhlükəlidir. Nədənə, yaddaşında Ermənistanda zəlzələ olarkən Azərbaycan təyyarəsinin qazaya uğraması, Qarakənddə Azərbaycanın bir çox rəhbər şəxslərinin olduğu vertolyotun raketlə vurulması hadisələri canlandı. Bu erməni canilərindən, ondan heç də geri qalmayan daxili xəyanətkar qüvvələrdən nə desən gözləmək

olardı. Ermənilər Heydər Əliyevin Bakıya hakimiyyətə qayıdışının onlar üçün istər beynəlxalq aləmdə, istərsə cəbhə xəttində hansı nəticələrə səbəb olacağını yaxşı bilirdilər. Onlar Heydər Əliyevin təyyarədə olduğunu bilsəydilər, təyyarəyə qarşı terror aktından belə çəkinməyəcəkdilər. İstisna deyildi ki, bu barədə onlara Azərbaycandakı xəyanətkar qüvvələr tərəfindən məlumat da sızdırıla bilərdi. Amma bunların xofu Azərbaycanlı pilotun əzminə təsir etmədi. Bu anlarda, o, bir amal naminə ağıllı və biliyinin daha dərin qatlarını işə salmışdı: Azərbaycanın, xalqının Xilaskarı və son ümidi olan Heydər Əliyevi Bakıya xətərsiz, xətasız çatdırmaq naminə hər şeyə hazır idi.

İlham Əmirov idarə etdiyi “Tu-134” laynerinin diqqətli cəlb etməməsi üçün, seçdiyi marşrutla bağlı lazım olan tədbirləri gördükdən sonra, təyyarənin rabitə sistemini söndürdü. Təyyarəni İran istiqamətinə yönəldərək Azərbaycanın cənub sərhədlərindən Bakıya istiqamət götürdü. Ermənistanın müvafiq aviasiya qurumları Azərbaycan mülki aviasiyasının marşrutu belə dəyişməsindən çəsin qalmışdı. Təyyarənin komandiri İlham Əmirova ard-arda suallar verir, nəse dəqiqləşdir-mələr aparmaq istəyirdilər. Amma komandiri onlara hansı cavabları verəcəyini yaxşı bilirdi. Ermənistan tərəfdən təhlükə sövüşəndən sonra artıq onların sualları belə cavabsız qaldı.

Beləliklə İlham Əmirov ilk baxışdan çox sadə, ancaq salonunda çox dəyərli bir şəxsiyyətin olduğu və bu səbəbdən son dərəcə gərgin bir marşrutla reysə çıxan təyyarəni Bakıya çatdırır və hava limanında uğurla eniş edir. Eniş etmək isə onun üçün elə də çətin bir iş deyildi.

Əslində, Bakıda da hər şey onun istədiyi kimi deyildi. Ona görə də Heydər Əliyevə qarşı Bakı Hava Limanında da təxribat ola biləcəyini nəzərə almışdı və bundan çıxış yollarını belə planlaşdırmışdı. Özü bu planını belə açıqlayır:

– Düşünürdüm ki, əgər təyyarəyə hücum olarsa “Tu-134”-ün texniki imkanlarından, elə laynerin qaz-tüstü sisteminin istifadə edərək, baş verə biləcək təhlükəni dəf etməyə hazır olaq. Lakin çox şükürlər olsun ki, buna ehtiyac qalmadı. Heydər Əliyevi qarşılamağa gələn həqiqi vətənpərvər oğlanların qətiyyəti sayəsində böyük Xilaskar öz missiyasını yerinə yetirmək üçün mərkəzə, öz postuna doğru istiqamət götürdü...

Bundan sonra İlham Əmirovun təyyarə komandiri kimi uçuş tarixçəsində çox reyslər olub. Ulu öndər Heydər Əliyevin 100 illiyini qeyd etdiyimiz bu günlərdə 40 ilə yaxın uçuş təcrübəsi olan peşəkar pilotumuzdan ən çox yadda qalan uçuşu soruşanda düşünmədən dedi: “9 iyun 1993-cü ildə “Tu-134” təyyarəsində həyata keçirdiyim Bakı–Naxçıvan–Bakı reysi həyat tarixçəmə qızıl həflərlə yazılıb. Bu, həyatımın 40 ilinə bərabər bir gün idi. Çünki bu uçuşumla mən Bakıya Azərbaycanın xilaskarını, müstəqilliyimizin memarını və dövlətçiliyimizin qurucusu, ulu öndər Heydər Əliyevi gətirmişəm.”

Təbii ki, İlham Əmirovun mülki aviasiyadakı fəaliyyəti təkcə bu faktla qeydə alınmayıb. O, 40 illik pilot fəaliyyətinin 33 ilini xüsusi əhəmiyyətli dövlət uçuşlarını həyata keçirib. Bu isə o deməkdir ki, İlham Əmirov bu müddətdə dövlət başçısının sərnəşini olduğu Azərbaycanın “1 nömrəli uçuş gəmisinin” pilotu və komandiri olub. Bununla yanaşı, o, 30 il əvvəlcə “Azərbaycan Hava Yolları” Dövlət Konserinin baş direktor müavini, qurumda struktur dəyişikliklərindən sonra isə “AZAL” QSC-nin vitse-prezident vəzifəsində çalışıb, 30 ilə yaxın uçuş işlərinə rəhbərlik edib.

İlham Əmirovun peşəkar kimi fəaliyyətinin bir göstəricisi də ondan ibarətdir ki, o, Azərbaycan Mülki Aviiasiyasında istisimarda olan bütün hava nəqliyyat gəmilərini çətinlik çəkmədən idarə edib və bir çoxlarının ilk azərbaycanlı pilotu hesab edilir. Belə ki, 2003-cü ildə Azərbaycana ilk “Aerobus -320” sərnəşin hava gəmisini, 2010-cu ildə isə ABŞ-in Sietl şəhərindən ilk “Boing-767” sərnəşin təyyarəsini 14 saatdan artıq idarə edərək Bakıya gətirən məhz İlham Əmirov olub.

Bütün bunlarla yanaşı, pilotumuzun əmək fəaliyyətinə yazılan 40 illik uçuş müddətində bir dəfə də olsun hər hansı insident, uçuş qaydalarının pozulması və sair nöqsanlara yol verməməsi də xüsusi qeyd ediləsi göstəricilərdəndir.

Uçuşun həvəsinin heç zaman sönmədiyini bildiren ustad pilotumuz təəssüflə bildirir ki, bu il 65 yaşına tamam olduğu üçün Beynəlxalq Mülki Aviiasiya (İKAO) standartlarının tələblərinə görə, uçuş fəaliyyətini təəssüfləndirib. Pilotumuzun bu xəbəri çox təəssüflə dediği üçün ixtiyarsız olaraq soruşuram:

– Deyirlər, heç olmasa, bir dəfə təyyarə sürən insanlar bir də heç zaman göy-dən yerə enmirlər. Bu doğrudurmu?

Gülür və belə cavab verir: – Bilirsiniz, yenidən uçuşmaq üçün hamı yerə qayıdır, səmanın enginlikləri adamı daim çəkir. İndi mən artıq təyyarə idarə etməm, ancaq əllərim sükan üçün ağılayır...

**Məhərrəm SƏFƏRLİ,
Zərdabi mükafatı laureatı**

boşluqları, tufan və qasırğalar sənə mane olmağa çalışır. Amma sən peşəkarsansa, bunlar səni heç vaxt qorxutmur... Azərbaycan dövlət müstəqilliyini bərpa edəndən sonra isə biz səmada deyil, doğma Vətəndə çox böyük bəlalərlə üz-üzə qaldıq. 10 min metr yüksəklikdə uçanda heç nəyi vəcinə almayan biz pilotlar, yerdə baş verənlərdən qorxmağa başladığımız...

1993-cü ildə İlhamı qorxudan yenidən müstəqilliyinə qovuşan Azərbaycanın düşdüğü ağır vəziyyət idi. Bir tərəfdən Ermənistanın ölkəyə təcavüzü, digər tərəfdən hakimiyyətdəki xaos və özbaşınalıq Azərbaycanı fəlakətə sürükləyirdi. Belə bir vaxtda xalq arasında Heydər Əliyevin hakimiyyətə dəvət olunması sürətlə ümum-milliyet xarakteri alırdı. Hakimiyyətin təpkilərinə, təzyiqlərinə baxmayaraq, artıq küçə və meydanlarda “Heydər baba, xalq Səni çağırır!” kimi çağırışlar açıq-açığına daha gur səslənməyə başlayırdı. Gəncədə baş verən hadisələrdən sonra hakimiyyət böhranı sürətlə dərinləşməyə başlayanda isə xalqın bu təkidli tələbləri daha açıq və geniş xarakter aldı.

İyunun əvvəllərində çıxılmaz vəziyyətə düşən Azərbaycan rəhbərliyi Heydər Əliyevi Naxçıvandan Bakıya dəvət etmək məcburiyyətində qaldı. Ulu öndərlə aparılan danışıqlar və xalqın təkidli tələbləri onu Azərbaycanın taleyinə laqeyd qoya bilməzdi. Hamı başa düşürdü ki, belə bir